

6. Krashen Stephen D. *Condemned Without a Trial: Bogus Arguments Against Bilingual Education* / Krashen Stephen D. – Portsmouth, NH : Heinemann, 1999. – 110 p.
7. Malarz L. *Bilingual Education: Effective Programming for Language-Minority Students* / Malarz L. – Режим доступа:
http://www.ascd.org/publications/curriculum_handbook/413/chapters/Bilingual_Education@_Effective_Programming_for_Language-Minority_Students.aspx
8. New World Encyclopedia. – Режим доступа:
http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Bilingual_education
9. Poplin M. S. *Making our Whole-Language Bilingual Classrooms also Liberatory* / M. S. Poplin // *The Power of Two Languages*. – N. W. : Macmillan/McGraw-Hill School Publishing Company, 1999. – Pp 58–67.
10. Бондарчук Т. Моделі білінгвальної освіти у теорії та досвіді діяльності сучасної школи / Т. Бондарчук // *Вісник Львів. Ун-ту*. – 2007. – Вип. 22. – С. 212–219.
11. Літвінов О. Двомовна освіта в школах США / О. Літвінов // *Директор школи*. 2011. – № 12. – С. 3–7.
12. <http://ua-referat.com/> Полікультурна_освіта_діалог_культур_i_білінгвальне_навчання.

РЕЗЮМЕ

Н. Г. Зайцева. Цель и принципы двуязычного обучения в среднем образовании США (конец XX–XXI век).

В статье проанализированы исследования зарубежных и отечественных ученых, которые занимались изучением вопросов двуязычного обучения в среднем образовании США. На основе исследований ученых были выделены самые важные составляющие цели двуязычного обучения и его основные принципы.

Ключевые слова: двуязычное обучение, цель двуязычного обучения в среднем образовании США, принципы двуязычного обучения, языковое развитие, культурное развитие.

SUMMARY

N. Zaitseva. The goal and principles of bilingual learning in secondary education of the USA (the end of the 20th–21st century).

The article deals with the analysis of foreign and domestic scientists' researches what have studied the issues of bilingual learning. On the basis of the scientists' researches the most important components of the bilingual learning goal and its basic principles were selected.

Key words: bilingual learning, the goal of bilingual learning in secondary education of the USA, principles of bilingual learning, language development, cultural development.

УДК 374.7

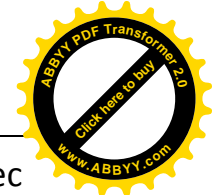
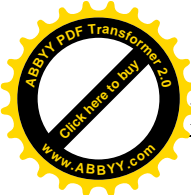
Н. В. Мукан, М. Б. Бусько

Національний університет «Львівська політехніка»

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ДОРΟΣЛИХ ІМІГРАНТІВ У КАНАДІ

У статті здійснено аналіз дистанційного навчання дорослих іммігрантів у Канаді. Розглянуто роль, значення і види дистанційного навчання, а також програми, що пропонуються дорослим іммігрантам через дистанційну форму навчання.

Ключові слова: Канада, дистанційне навчання, дорослі іммігранти, навчання дорослих іммігрантів.

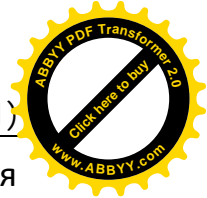
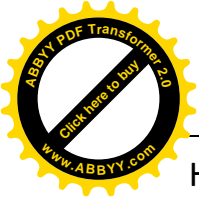
Постановка проблеми. Зважаючи на значний технологічний прогрес та вимоги ринку праці, на початку XXI століття Канада ставить свої вимоги до підготовки фахівців, що передбачає високий рівень освіченості та постійне вдосконалення знань за допомогою продовження навчання на неперервній основі. Саме дистанційне навчання стало відповіддю на потребу в освіті та одним з тих засобів, які допомагають в її отриманні. Завдяки доступності й зручності дистанційне навчання стає дедалі популярнішим серед дорослого населення Канади. Актуальним такий вид навчання є й для іммігрантів Канади, оскільки саме вони становлять значну частку того дорослого населення країни, яке потребує освоєння нових знань, підвищення кваліфікації, адаптації до життєдіяльності у країні подальшого проживання.

Аналіз актуальних досліджень. Питанню дистанційного навчання дорослих присвятили свої праці багато науковців Канади, серед яких М. Аллі, С. Карлінер, Б. Кхан, Д. Муррей та ін. Також особливості дистанційного навчання також досліджували такі вітчизняні науковці, як В. Биков, В. Жулкевська, М. Карпенко, С. Кудрявцева, П. Стефаненко, В. Тихомиров, Б. Шуневич та ін. Однак особливості організації дистанційного навчання дорослих іммігрантів Канади ще не досліджувалися.

Мета статті – проаналізувати особливості дистанційного навчання дорослих іммігрантів у Канаді, розглянути програми, які пропонуються іммігрантам через дистанційне навчання.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі дистанційне навчання стало невід'ємною частиною навчання іммігрантів, оскільки вони не завжди мають належний рівень знань та навичок, що відповідають вимогам ринку праці Канади. Водночас після прибуття до країни на постійне місце проживання перед ними постають не менш серйозні проблеми, а саме адаптація до умов життєдіяльності у новій країні, пошук житла й роботи, матеріальне забезпечення родини та навчального закладу для дитини. Очевидно, що часу на відвідування занять недостатньо, або не залишається взагалі. Тому у цьому разі дистанційна форма навчання є оптимальною.

Як свідчить аналіз науково-педагогічної літератури, погляди науковців на проблему формулювання поняття «дистанційне навчання» різняться, що сприяло появі багатьох його визначень. Проте під дефініцією «дистанційне навчання» розуміють таку форму навчання, яка забезпечується за межами традиційного навчального середовища.

Науковець С. Карлінер (S. Carliner) визначає дистанційне навчання як таке, що забезпечується за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій [2]. Дослідник Б. Кан (B. Khan) розуміє його як форму навчання, що ґрунтується на використанні інноваційних підходів до навчання на відстані за допомогою Інтернет-мережі [3]. Ще одне визначення цього терміна подав дослідник М. Аллі (M. Ally): «форма навчання, яка передбачає використання Інтернету для доступу до навчальних матеріалів, взаємодії з навчальною програмою, наставником та іншими учнями, отримання підтримки під час процесу навчання, освоєння знань та їх розуміння» [1, 5].

У процесі дослідження виявлено такі переваги дистанційного навчання:

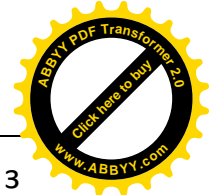
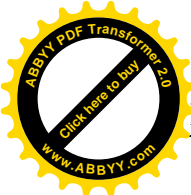
- доступність навчання незалежно від географічного розташування;
- гнучкість, що дає можливість опанувати знання у зручний час і розпочати навчання у будь-який час, не чекаючи початку семестру;
- фінансова доступність навчального курсу, що передбачає забезпечення необхідними матеріалами, а також не вимагає відриву від основної роботи;
- адаптивність програм до потреб та інтересів учнів [2].

Зауважимо, що для іммігрантів дистанційна освіта має додаткові вигоди, оскільки таке навчання можна розпочати ще до імміграції у Канаду і, не витрачаючи зайвого часу, після прибуття у країну можна відразу починати пошук роботи, маючи диплом канадського зразка. Крім того, дистанційна освіта доступна для іммігрантів будь-якого віку.

Проте, беручи до уваги всі переваги дистанційного навчання, іммігранти повинні розуміти, що вся відповідальність за навчання покладається на них і необхідна впевненість у можливості організації навчального розкладу й навчального плану для досягнення визначеної мети. Саме тому більшості навчальних програм передбачено складання тесту для визначення готовності індивіда до дистанційного навчання. Тест базується на запитаннях про особисті якості претендентів, навички користування комп'ютером, відповідність апаратного та програмного забезпечення вимогам програми тощо.

Дистанційне навчання, як правило, пропонується у двох формах:

- через кореспонденційний курс (англ. correspondence course) – самостійне навчання під керівництвом викладача на основі використання друкованих матеріалів, відео- та аудіоматеріалів;

– через онлайн-курс (англ. online course) – спільне навчання з можливістю взаємодіяти з іншими студентами та наставником за допомогою Інтернет-мережі.

Необхідно зазначити, що форми дистанційного навчання можуть дещо відрізнятися у різних установах та провінціях. Так, в університеті Раерсон (англ. Ryerson University), який знаходиться у м. Торонто (провінція Онтаріо), пропонуються 4 форми дистанційного навчання: через Інтернет, поєднання навчання у класі та через Інтернет, поєднання відео конференцій та навчання через Інтернет, а також навчання за допомогою друкованого матеріалу, який включає навчальний матеріал, настанови щодо виконання завдань та розклад, що допоможе краще організувати навчання. У більшості форм навчання спілкування з наставником можливе лише через електронну пошту або телефон. Водночас університет Карлетону (англ. Carleton University), крім традиційних форм дистанційного навчання, пропонує для жителів провінції Онтаріо навчання через місцеве кабельне телебачення.

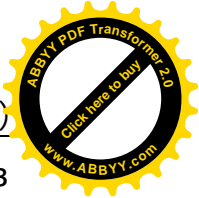
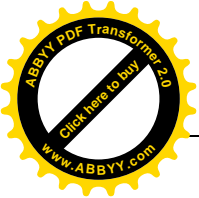
Певну відмінність у формах дистанційного навчання можна спостерігати також у провінції Манітоба, яка пропонує для своїх мешканців можливість навчання у навчальній мережі «Англійська мова в режимі онлайн» (англ. English Online) і використовує такі форми вивчення англійської мови, як:

– самостійне навчання (англ. – Self-Directed Learning), де підготовані завдання відповідають рівню «Критерії оцінювання знання мови у Канаді» (англ. – Canadian Language Benchmark) і виконуються на Інтернет-сайті, їх мета полягає у сприянні визначенню та покращанню рівня володіння мовою;

– навчання під керівництвом наставника (англ. Person-Led Learning), необхідний матеріал передається за допомогою Інтернету, а вчитель надає допомогу під час його освоєння;

– навчальна і технічна підтримка (англ. Learning and Technical Support), яка забезпечує засоби для встановлення зв'язку між учителем та учнями, даючи можливість останнім консультуватися щодо виконання завдань, а вчителям отримати технічну підтримку щодо засобів навчання;

– навчання в режимі онлайн (англ. Online Platform), що дає учням можливість здійснювати моніторинг власного прогресу, а вчителям – оцінити розвиток умінь і навичок, успішність учнів [9].

Обираючи дистанційну форму навчання, іммігранти стикаються з вибором – навчатися індивідуально, отримавши необхідні матеріали і консультуючись з запропонованим репетитором за необхідності, але за власним графіком або навчатися у групі, де навчання буде відбуватися у визначений час і у присутності вчителя.

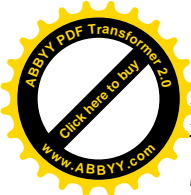
Дистанційне навчання поділяється на синхронне (англ. – synchronous) та асинхронне (англ. asynchronous). Синхронним називається такий навчальний процес, в якому всі учасники є присутніми одночасно, воно нагадує традиційні методи навчання у класі, хоча учасники цього процесу знаходяться на відстані. Організація такої форми навчання вимагає узгодження розкладу проведення занять [4]. Прикладами синхронного навчання можуть бути аудіо-, та відеоконференції, навчання в режимі онлайн, по телефону тощо. Необхідно зазначити, що особливого значення синхронне навчання набуває для іммігрантів під час вивчення іноземної мови, коли потрібні консультації та настанови, а також постає проблема забезпечення практики розмовної мови. І хоча воно не може замінити повноцінного навчання, проте значно полегшує процес розвитку навичок володіння іноземною мовою.

Дослідження довели, що взаємодія учнів та вчителя під час синхронного навчання має такі переваги як налагодження зв'язку між ними, що, у свою чергу, зменшує відчуття ізолюваності учнів, а також розвиває відчуття належності до колективу через відображення фізичної моделі класу.

На відміну від синхронного навчання, яке вимагає, щоб учитель чи учні були в режимі онлайн під час навчання, асинхронне навчання не вимагає їх присутності в Інтернет-мережі чи спілкування під час навчання, хоча надає їм можливість взаємодіяти за потреби. Зауважимо, що під час асинхронного навчання вчитель чи наставник не завжди потрібні і воно здійснюється за допомогою поштового зв'язку, електронної пошти, попередньо записаних аудіо- та відеоуроків тощо.

Проте, обираючи навчання за допомогою Інтернет-технологій, потрібно пам'ятати, що одні програми можуть бути розраховані для самостійного опанування необхідних знань учнями, а інші ж створені як навчальні засоби для вчителя з метою надання допомоги учням, полегшення та вдосконалення процесу навчання.

Важливе значення також має дистанційне навчання для дорослих іммігрантів, які живуть у віддалених від великих міст регіонах та у сільській

місцевості, де немає доступу до традиційних форм навчання, таких, як відвідування курсів у традиційному форматі. У цьому випадку таке навчання є єдиним способом освоїти необхідні знання або отримати освіту, не вносячи значних змін у своє життя, як, наприклад, переїзд в інше місто, провінцію чи територію.

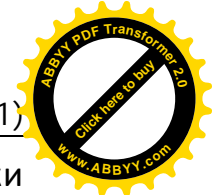
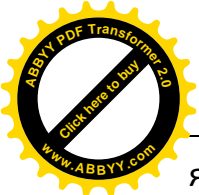
Дистанційне навчання пропонує величезний вибір програм, зокрема: ознайомлення новоприбулих іммігрантів зі способом життя у Канаді (відвідування лікаря, раціональне харчування, правила поведінки у надзвичайних ситуаціях, функціонування грошової системи, навчання грамотності та вивчення англійської й французької мов, пошук роботи, базові навички для працівників різних професій, професійна етика та ін.) [8].

Однією із найбільш поширених програм, що пропонуються через дистанційну форму навчання є програми, які допомагають дорослим іммігрантам набути або вдосконалити навички грамотності та різні її аспекти, такі, як арифметична грамотність, комп'ютерна грамотність, фінансова грамотність тощо. Через популярність таких програм майже в кожній провінції й території Канади створені спеціальні мережі та організації, що пропонують навчальні програми за допомогою Інтернет-технологій.

Наприклад у провінції Онтаріо за розвиток дистанційного навчання грамотності відповідає організація «Суспільна грамотність провінції Онтаріо» (англ. Community Literacy of Ontario), яка, крім навчання за допомогою Інтернет-технологій, часто пропонує такі ефективні методи навчання як інтерактивні семінари (англ. online workshops), як синхронні, так і асинхронні, а також є посередником у створенні дискусійних груп у режимі онлайн.

Необхідно зазначити, що дистанційна освіта є дуже важливою у навчанні на робочому місці. Ця форма навчання є зручною як для працедавців, так і для працівників, оскільки технології, які використовуються у навчанні за допомогою Інтернет-технологій є дуже близькими до тих, які використовуються на робочому місці, що сприяє поєднанню роботи і навчання, не розділяючи їх як два окремі аспекти життєдіяльності іммігрантів.

«Працедавці виділяють такі основні причини вибору дистанційної освіти: своєчасність, рентабельність, підвищений контроль навчання. Також працедавці можуть об'єднати індивідуальне навчання з потребами організації і забезпечити для підлеглих освоєння знань, розвиток навичок,

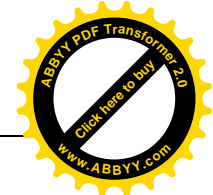
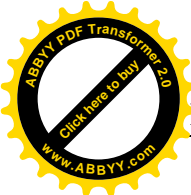
яких вони потребують та коли вони потребують. У свою чергу працівники не зобов'язані освоювати повний курс, вони можуть обрати тільки ті навчальні модулі, які відповідають їхнім потребам на даний час» [5, 9]. Проте для більшої ефективності дистанційного навчання на робочому місці працедавцям потрібно оплатити навчання для своїх працівників повністю або принаймні частково, надати необхідне обладнання і програмне забезпечення, виділити час, потрібний для навчання, а також підібрати навчальну програму, яка сприятиме особистому і професійному розвитку та кращому виконанню роботи.

Процес організації дистанційного навчання на робочому місці складається з 4 етапів:

- етап планування, який охоплює формування групи, оцінювання технічних потреб та можливостей організації й учнів, проектування моделі дистанційного навчання;
- етап побудови, який охоплює структурування і програмування методу дистанційного навчання, включаючи засоби забезпечення, зміст і надання необхідних послуг;
- етап інтеграції, на якому метод дистанційного навчання обговорюється з організацією, використовується й оцінюється;
- етап удосконалення, на якому модель дистанційного навчання оцінюється і вдосконалюється [5, 25].

Значною є роль дистанційного навчання для дорослих іммігрантів у вивченні мов. І хоча в Канаді пропонується багато форм навчання, які відповідають потребам різних груп іммігрантів, ця форма навчання має багато переваг порівняно з іншими і користується значною популярністю серед дорослого населення Канади.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, провівши дослідження проблеми організації дистанційного навчання іммігрантів у Канаді, зробимо висновки про те, що завдяки таким перевагам, як навчання у зручний час та в обраному місці, формування навчального розкладу, що відповідає особистим потребам, інтересам та можливостям, дистанційне навчання стало для іммігрантів альтернативою традиційного навчання у більшості випадків. Перспективними напрямками подальших наукових досліджень цієї проблеми вважаємо вивчення альтернативних форм та методів навчання, які пропонуються дорослим іммігрантам у Канаді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ally M. Foundations of educational theory for online learning. Theory and practice of online learning / M. Ally. – Athabasca University, 2004. – Pp. 3–31.
2. Carliner S. Overview of online learning / S. Carliner. – Human Resource Development Press, – 1999. – 113p.
3. Khan B. Web-based instruction: What is it and why is it? B. Khan. – Englewood Cliffs, NJ : Educational Technology Publications, 1997. – Pp. 5–18.
4. Lever-Duffy J. Teaching and Learning with Technology / Lever-Duffy J., McDonald J.B. – Pearson International Edition, 2007. – 486 p.
5. Murray D. E-Learning for the workplace: Creating Canada's Lifelong Learners / D. Murray. – The Conference Board of Canada, 2001. – 45 p.
6. The ESL Computer Book: The Internet using Microsoft Explorer. – Halifax Immigrant Learning Centre, March 2007. – 60 p.
7. <http://www.athabascau.ca>.
8. <http://www.thewclc.ca/edge>.
9. <http://www.yourenglishonline.ca>.

РЕЗЮМЕ

Н. В. Мукан, М. Б. Бусько. Дистанционное обучение взрослых иммигрантов в Канаде.

В статье совершён анализ дистанционного обучения взрослых иммигрантов в Канаде. Рассмотрены роль, значение и виды дистанционного обучения, а также программы, которые предлагаются взрослым иммигрантам через дистанционную форму обучения.

Ключевые слова: Канада, дистанционное обучение, взрослые иммигранты, обучение взрослых иммигрантов.

SUMMARY

N. Mukan, M. Busko. Distance learning of adult immigrants in Canada.

The article is devoted to the analysis of distance learning of adult immigrants in Canada. Not only the role, importance and different kinds of distance learning, but also programmes that are offered to immigrants through distance learning are considered in the article.

Key words: Canada, distance learning, adult immigrants, adult immigrant learning.

УДК 371.315.6:51

Н. В. Нікольська

Кам'янець-Подільський аграрно-технічний університет

ДВОМОВНІСТЬ У СУСПІЛЬНОМУ ЖИТТІ ТА ОСВІТІ ШКОЛЯРІВ УЕЛЬСУ

У статті здійснено аналіз причин виникнення двомовного навчання на території Уельсу, особливостей розвитку цього педагогічного явища та опис основних типів двомовних шкіл. Особливу увагу приділено дослідженню ролі двомовності в соціумі Уельсу.

Ключові слова: двомовне навчання, перша мова, друга мова, роль двомовності у соціумі, Уельс, валлійсько мовні школи.

Постановка проблеми. Мова посідає значне місце у шкалі цінностей культурної особистості. Почуття вірності рідній мові, тривоги за її майбутнє